

TA'LIM LOYIHALARINI BOSHQARISHDA SAMARADORLIKINI
OSHIRISHNING MAQSADLARI VA HOZIRGI KUNDGI AHMIYATI.

Xo'jaqulova Hulkar Oltiboy qizi

Bank Moliya akademiyasi, loyiha boshqaruvi yo'nalishi, magistratura bosqichi, 1 kurs tinglovchisi
hxojaqulova913@gmail.com

Annotatsiy: Ushbu maqolada, ta'lim loyihalarini boshqarishda samaradorlik darajasini oshirish hamda ta'lim loyihalarini bugungi kundagi muammosini tahlil qilish, ularg yechimlar berish va ularni amalga oshirish yoritilgan. Hozirgi kunda, global tartibda rivojlanayotgan ta'lim texnologiyalari va yangi o'quv usullari, ta'lim jarayonini yanada samarali qilishga yordam beradi. Shu sababli, ta'lim loyihalarini hozirgi kundagi ahamiyatli vazifalarni sodda va samarali bajarish uchun muvaffaqiyatli strategiyalar va innovatsion yakunlarni amalga oshirishi zarurligi keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Kooperativ ta'lim, loyiha, jamoa, strategiya, texnik vositalar, moliyaviy resurslari, monitoring, kreativlik, tajriba.

Annotation: This article covers improving the level of efficiency in the management of educational projects and analyzing the problem of educational projects today, providing solutions and their implementation. Currently, educational technologies and new training methods, which are developing in a global order, will help to make the educational process more effective. Therefore, it has been cited that it is necessary for educational projects to carry out successful strategies and innovative outcomes in order to carry out the current ahmatiy tasks simply and efficiently.

Keywords: Cooperative education, project, community, strategy, technical tools, financial resources, monitoring, creativity, experience.

KIRISH

Har bir loyiha o'ziga xos maqsadlarga ega bo'lishi kerak. Maqsadlar aniqlanganidan so'ng, loyiha boshqaruvchilari o'zlarining samaradorlikni oshirish uchun kerak bo'lgan tadbirlarni aniqlayishlari mumkin. Samaradorlikni oshirish uchun, o'qitish materiallarini sifatli va o'rganishga yordam beruvchi ko'rsatmalarga aylanishga qaratish muhimdir. Yangi texnologiyalardan, interaktiv darsliklardan va qo'llanmalardan foydalanish talab etiladi. O'rganishning samaradorligini oshirish uchun, amaliy muhiti yaratish zarur bo'ladi. O'quvchilarga amaliy mashg'ulotlar va o'zlashtirish jarayonlarini amalga oshirish imkonini beruvchi muhit yaratish lozim. Bu, laboratoriya ishlaridan, jamoatchilik qo'shimchalari bilan ko'rsatkich ishlariga qadar o'rganishning turli ko'rinishlarini qamrab oladi.

O'quvchilar afzalliklari, qobiliyatlari va talablari farq qiladi. Samaradorlikni oshirish uchun, har bir o'quvchi uchun boshqacha o'rganish yo'li tahlil qilinishi kerak. Bunga qarab, o'quvchilarga individual ravishda qo'llaniladigan darsliklar, mashg'ulotlar va boshqa imkoniyatlar taqdim etish mumkin. Samaradorlikni oshirish uchun yaratish, boshqarish va baholash jarayonlarini birlashtirish muhimdir. Bu, o'quvchilarning o'zlarini o'rganish

jarayonida yaratish va innovatsion yondashuvlarga imkon berish bilan bog'liq. Boshqarish jarayonlari, o'quvchilar bilan ta'limchilarning aloqasini o'z ichiga olgan bo'lishi kerak.³⁶

Kooperativ ta'lim, o'quvchilarning bir-biriga yordam berish va jamoatchilik qurish orqali samaradorlikni oshirishga imkon beradi. Guruh mashg'ulotlari, guruh ishlarining bajarilishi va o'quvchi jamaatining tashkili samaradorlikning oshirilishi uchun muhim qismidir. Samaradorlikni oshirish jarayonida monitoring va baholash muhim ahamiyatga ega. Boshqaruvchilar o'quvchilarning yutuqlarini, muammolarini va o'rganish jarayonlarini kuzatishlari kerak. Shuningdek, o'quvchilar bilan o'tgan baholash jarayonlari loyihaning samaradorlik darajasi haqida ko'rsatishga yordam berishi kerak.

Samaradorlikni oshirish usullarini ta'lim loyihalarini boshqarishda quyidagi ko'rinishlarda bo'lishi mumkin:

Maqsadlarni belgilash: Har bir loyiha uchun qat'iy maqsadlarni belgilash zarur. Bu maqsadlar loyiha boshqaruvchilari va o'qituvchilar tomonidan tushunilishi, o'zlarining samaradorlikni oshirish uchun kerakli tadbirlarni aniqlashlari va maqsadlarga erishish yo'llarini belgilashlari lozim.

Texnologiyadan foydalanish: Texnologiyalar ta'limning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Interaktiv darsliklar, onlayn resurslar, ta'lim platformalari va boshqa texnologiyalar o'quvchilarga o'rganish jarayonida yordam berishi mumkin. Boshqaruvchilar va o'qituvchilar bu imkoniyatlardan foydalanishni o'rganish va ulardan samaradorlikni oshirish uchun yaxshi foydalanishni bilishlari kerak.

Amaliyotga asoslangan ta'lim: O'quvchilar uchun amaliyotga asoslangan ta'limning samaradorligi yuqori bo'ladi. O'quvchilarga nazariy bilimlarni amaliyotga o'tkazish, o'quvchilarning o'zlashtirish va muhokama qilish imkonini beradi. Amaliy mashg'ulotlar, laboratoriya ishlari, kasb-hunar mashg'ulotlari va boshqa amaliyotga asoslangan usullar ta'limning samaradorlik darajasini oshirishga yordam beradi.

O'quvchilarning qatnashishi va hamkorlik: O'quvchilarning ta'lim jarayoniga qatnashishi va hamkorlik o'rganishning samaradorligini oshirish uchun muhimdir. Guruh ishlari, jamoatchilik mashg'ulotlari, partnerlik va kooperativ ta'lim usullari o'quvchilarning o'zlarini samaradorlikni oshirishda hissa qo'shishiga imkon beradi.³⁷

Monitoring va tahlil qilish: Ta'lim loyihalarining samaradorlik darajasini oshirish uchun monitoring va tahlil qilish muhim ahamiyatga ega. Loyalarning o'quvchilar tomonidan qabul qilinganligini, o'zlashtirish darajasini, maqsadlarga erishishni va o'quvchilar yutuqlarini kuzatish lozim. Samaradorlikni oshirish usullari ta'lim loyihalarini yaxshilash va o'quvchilarning o'rganish natijalarini oshirishga yordam beradi.

Har bir o'quvchini yaxshi tushunish va o'rganish uchun individual qarashlar qo'llanishidan foydalanish samaradorlikni oshirishga yordam beradi. O'quvchilarning talablari, qobiliyatlari va o'rganish usullari farq qilishi mumkin. Individual o'rganish, o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga imkon beradi va ularga o'zlarining o'zlashtirish darajasini oshirish uchun moslashtirilgan darsliklar, mashg'ulotlar va boshqa imkoniyatlar taqdim etishni o'z ichiga oladi.

³⁶ Tolipov O. Umumiy pedagogika Toshkent: 2022-y. 85-90 b.

³⁷ Olimova Shaxnoza Avazbek qizi. "Ta'lim sifati va samaradorligini oshirish yo'llari". Международный научный журнал № 9 (100), часть 3 «Научный импульс» апреля, 2023-у. 75-78 б.

Guruh ishlari va jamoatchilikni qo'llash samaradorlik va hamkorlikni oshirish uchun muhimdir. O'quvchilarning bir-biriga yordam berish, fikrlarni almashish va jamoatchilikda ishlash orqali, ularning o'zlarini samaradorlik darajasini oshirishiga imkon beradi. Guruh mashg'ulotlari, proyektlar, tajriba almashish va o'quvchilarning bir-biriga mentorlik qilish imkoniyatlari o'rganishning samaradorlik darajasini oshirishga yordam beradi.

O'quvchilarning o'rganishni amaliyotga o'tkazish imkonini berish uchun ta'limning kontekstual muhitini yaratish muhimdir. O'quvchilarga real hayot bilan bog'liq muammolar, vazifalar va masalalar berish, ularga ko'rsatmalarni real hayot bilan bog'lash imkonini yaratish lozim. Bu o'quvchilarning o'zlashtirish va o'rganish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi va ularga amaliyotga yo'naltirilgan o'rganish imkonini beradi.

Interaktiv va texnologik ta'lim vositalaridan foydalanish loyihalarni samaradorlik darajasini oshirishda o'ziga xos o'rin egallaydi. Virtual o'qitish platformalari, onlayn darslar, interaktiv darsliklar, video darslar va boshqa interaktiv texnologik vositalar o'quvchilarning qiziqtirishlarini oshirish, o'rganishning qiziqishlarini yaratish va ularga o'rganish jarayonida interaktivlik imkonini berishda foydalaniladi.³⁸

O'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshirish uchun ularga o'zlashtirishning kuchli rag'batini yaratish kerak. Bu, o'quvchilarning o'zlarining qiziqishlariga mos keladigan mavzular, metod va usullar bilan bog'liq bo'lishini va ularning o'zlashtirish jarayonlarini o'zlarining boshqarishini ta'minlashni o'z ichiga oladi. O'quvchilarning o'zlashtirish jarayonlarida o'z fikrlarini bayon etish, o'zlashtirish mashg'ulotlari tashkil etish va shaxsiy rivojlanishlarini kuzatishga imkon berish muhim. Samaradorlikni oshirish usullari ta'lim loyihalarini yaxshilash va o'quvchilarning o'rganish natijalarini oshirishga yordam beradi. Quyidagi usullar bu maqsadga erishishda muhim ahamiyatga ega:

Maqsadlar o'quvchilar uchun aniq, aniqlanadigan va ishonchli bo'lishi kerak. O'quvchilarning maqsadlari bilan ta'lim loyihasi maqsadlari o'rtasidagi muvofiqlik tilbilanishi kerak. Bu, o'quvchilarga motivatsiya beradi va ularga maqsadga erishish uchun kerakli yo'llarni ko'rsatadi.

O'quvchilarning iste'dodlarini, bilim darajasini va o'rganish usullarini tahlil qilish kerak. Bu, o'quvchilarning rivojlanish darajasini aniqlash va ularga moslashtirilgan o'rganish usullarini belgilashga yordam beradi. Foydalanish mumkin bo'lgan barcha resurslardan, masalan, o'qituvchilardan, ota-onalardan va boshqalardan foydalanish samaradorlikni oshirishga yordam beradi. Birlashma o'quvchilarning o'rganish jarayonida ko'rsatilgan muvaffaqiyat darajasini kuchaytiradi. O'quvchilarning qiziqishlarini oshirish va ularga o'rganish jarayonida ularga qiziqish yaratish muhim. Bu, o'quvchilarni o'rganishga qiziqish bilan qarshi kelish va ularga o'zlashtirishning keyingi bosqichlariga o'tishga intilishadi.³⁹

O'quvchilarning o'rganishlarini amaliyotga o'tkazish, ularga o'z fikrlarini bajarishga imkon beradi. Bu, o'quvchilarning bilimlarini amaliyotda qo'llash orqali o'rganishning samaradorlik darajasini oshiradi. O'quvchilarning o'rganish jarayonida o'zlashtirishlarini rag'batlantirish uchun joriy holatlarni o'zgartirish kerak. Motivatsiyani oshirish, yuqori iltifot va yuqori kutish darajasi o'quvchilarning samaradorlik darajasini oshirishga yordam

³⁸ R. Ishmuhammadov, M. Yo'ldoshev. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent: 2021-y. 40-50 b.

³⁹ R. Yo'ldoshev, R. Xusainova, U. Bobojonova. Ta'limning interfaol metodlari (metodik qo'llanma). Urganch-2023-y. 25-26 b.

beradi. O'quvchilarning rivojlanish darajasini o'rganish jarayonida baholash va qayta baholash muhim ahamiyatga ega. Bu, o'quvchilarning yutuqlarini, xavflarini va o'zlashtirishlarini tahlil qilish orqali o'rganishning samaradorlik darajasini oshirishga yordam beradi. Bu usullar ta'lim loyihalarini samaradorlik darajasini oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, o'quvchilarning o'rganish natijalarini oshirish va ularga samaradorlik darajasini oshirish imkonini yaratishga yordam beradi.

Ta'lim loyihalarini boshqarishda samaradorlikni oshirishning maqsadlari va hozirgi kundagi ahamiyati ko'plab faktorlarga bog'liq bo'ladi. Quyidagi maqsadlar va ahamiyatlar ta'lim loyihalarining samaradorlik darajasini oshirish uchun muhimdir:

O'quvchilarni o'zlashtirishi: Ta'lim loyihalarining samaradorlikni oshirishning asosiy maqsadi o'quvchilarni o'zlashtirishi va ularga o'rganishni qiziqarli va qulay qilishdir. Loyihalar o'quvchilar uchun motivatsiyani oshirish, qiziqishlarini oshirish, o'rganishni amaliyoti va interaktiv qilish ko'rsatmalari orqali o'tishlarini ta'minlashadi. O'quvchilar o'zlashtirishning o'rni vaqtida qiziqishlarini saqlayadi va o'rganish jarayonini samarali qiladi.

O'quv jarayonini individualizatsiya qilish: Har bir o'quvchi o'ziga xos talantlarga, qobiliyatlar va o'rganish usullariga ega. Ta'lim loyihalarining samaradorlikni oshirishning muhim maqsadi o'quv jarayonini individualizatsiya qilishdir. O'quvchilarning o'ziga xos tajribalarga, qobiliyatlarga va o'rganish usullariga qo'shimcha e'tibor berilishi lozim. Loyihalar o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini va o'rganish natijalarini o'rganish va tahlil qilish imkonini beradi, shuningdek ularning o'zlarini o'rganish va o'zlashtirish yo'lidagi muammolarini aniqlash va hal qilishga imkon beradi.⁴⁰

Hamkorlik va jamoatchilikni oshirish: Ta'lim loyihalarining samaradorlikni oshirishning yana bir maqsadi hamkorlik va jamoatchilikni oshirishdir. Loyihalar o'quvchilar, o'qituvchilar, mas'uliyatli shaxslar, ota-onalar va jamoat a'zolari orasidagi hamkorlikni rag'batlantirishi kerak. Ushbu loyihalar o'quvchilarning o'zlashtirishida o'qituvchilar, mas'uliyatli shaxslar va ota-onalarning qo'shimcha yordam berishini ta'minlaydi. Shuningdek, loyihalar o'quvchilar orasidagi hamkorlik va jamoatchilikni oshirishning odatiy qoidalarini o'rganish va amalga oshirish imkonini beradi.

Texnologiyalardan foydalanish: Hozirgi kunda texnologiyalar o'rni vaqtida o'rganish jarayonida ahamiyatli o'rin egallayapti. Ta'lim loyihalarini boshqarishda samaradorlikni oshirishning bir maqsadi hamda hozirgi kundagi ahamiyati, texnologiyalardan foydalanishdir. Texnologiyalar o'quvchilarning o'rganish jarayonini yanada samarali va qulay qiladi. Virtual darsliklar, interaktiv o'quv dasturlari, onlayn resurslar va boshqa texnologiyalar o'quvchilar uchun o'rganishni qiziqarliroq va osonroq qilishda muhim ahamiyatga ega. Shunga qaramay, texnologiyalardan foydalanishning ta'lim loyihalarini boshqarishda ahamiyati o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, o'rganishning samarali va qiziqarli bo'lishini ta'minlash, o'quvchilar o'rtasidagi hamkorlik va muhokama imkoniyatlarini oshirish, individualizatsiya va adaptivlikni ta'minlash, o'quv jarayonini qulaylashtirish, mavzular va ko'nikmalarni kengaytirish imkoniyatlarini berish va o'quvchilarni texnologik bozorda mustahkam qilish imkoniyatini ta'minlashdir. Bular

⁴⁰ O.U.Avlayev, S.N. Jo'rayeva, S.P.Mirzayeva "Ta'lim metodlari" o'quv-uslubiy qo'llanma, "Navro'z" nashriyoti, Toshkent – 2022-y. 110-115 b.

hammasi birgalikda o'quv jarayonini yanada samarali, interaktiv va qiziqarli qilishga yordam beradi.

O'rganish natijalarini baholash: Ta'lim loyihalarini boshqarishda samaradorlikni oshirishning maqsadlari o'quvchilarning o'rganish natijalarini to'g'ri baholash va tahlil qilish imkonini berishdir. Loyihalar o'quvchilarning o'rganish natijalarini nazorat qilish, baholash va taqdim etishning avtomatik usullarini o'z ichiga oladi. Bu o'qituvchilar va mas'uliyatli shaxslar uchun o'rganish jarayonini nazorat qilish va o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini aniqlashda yordamchi bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tolipov O. Umumiy pedagogika Toshkent: 2022-y. 85-90 b.
2. Olimova Shaxnoza Avazbek qizi. "Ta'lim sifati va samaradorligini oshirish yo'llari".
Международный научный журнал № 9 (100), часть 3 «Научный импульс» апреля ,
2023-y. 75-78 b.
3. R.Ishmuhammedov, M.Yo'ldoshev. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent: 2021-y. 40-50 b.
4. R.Yo'ldoshev, R.Xusainova, U.Bobojonova. Ta'limning interfaol metodlari(metodik qo'llanma). Urganch-2023-y. 25-26 b.
5. O.U.Avlayev, S.N. Jo'rayeva, S.P.Mirzayeva "Ta'lim metodlari" o'quv-uslubiy qo'llanma, "Navro'z" nashriyoti, Toshkent – 2022-y. 110-115 b.